



Kiskunsági Nemzeti Park

Két víz köze

**Menyétfélék a Péteri-tavon
Kiskunsági libamustra
Az első ébredők - színt hoznak a szürkeségbe**

Idei első lapszámunkban sem szakadunk el teljesen az előző fő témájától, a Kiskunfélegyháza közeli Péteri-tótól. A 2020 őszi számban sok mindent megtudhattunk a tó élővilágáról, a folyamatban lévő élőhely-helyreállításról és ökoturisztikai fejlesztésekről, valamint a térségről. Most az itt előforduló bundás ragadozók egyik családjának helyzetét tekintjük át. Dr. Bankovics Attila jóvoltából, akinél jobban talán senki sem ismeri a tó élővilágát, átfogó képet nyerünk a térség menyéfélféről, a viszonylag nagytestű borzról kezdve az aprócska menyétig. Ízelítőt kapunk a fák lombkoronájában játszi könnyedséggel mozgó, ritkán látható nyuszt terepi észlelésének kulisszatitkaiból is.

Idén 50 éves a legrégebbi természetvédelmi egyezmény, melynek jegyzékében szerepelnek a páratlan, nemzetközi hírű szikes tavaink és a Kolon-tó is. A Ramsari Egyezmény aláírásának napjához, február második napjához kötődik a vizes élőhelyek világnapja, és ez jó alkalom arra, hogy a vízmadarak világába is betekintsünk. Kollégánk segítségével igazodunk el a Kiskunságban megforduló vadlúdfajok között. Távcsővel felszerelve remek program a libamegfigyelés, és a megszokott, tömegesen megjelenő fajok között akár egy-egy ritkán erre vetődő, kóborló példányt is kiszúrhatnak a sasszeműek. Megismerkedünk továbbá egy holland kutatóintézetrel közösen folytatott programmal, melynek során jeladóval is ellátunk nagy lilikeket, hogy képet kapjunk területhasználatukról és vonulási útvonalairól.

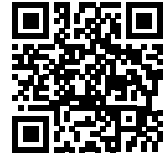
A tél vége felé reménykedve kapaszkodunk a természet minden olyan rezdülésébe, amely a tavasz eljövetelét hirdeti, érdemes hát áttekinteni, milyen vadvirágok örvendeztetnek meg minket ilyenkor szépségükkel.

Végül, de nem utolsósorban természetes erdőfelújulási folyamatokra hozunk példákat az általunk kezelt erdőkből, valamint bemutatjuk, hogyan lehet ezeket mesterséges beavatkozásokkal segíteni. 2021-re gazdag programkínálatot állítottunk össze, rengeteg érdekes, izgalmas szakvezetési túrával készülünk. Sajnos, a koronavírus-járvány miatt lapzártakor még nem tudjuk, mikortól tarthatjuk meg a tervezett programjainkat. Idén már csaknem az összes szakvezetési túránkra kizárólag a weboldalunkon keresztül lehet jelentkezni. Folyamatosan töltjük fel őket és nyitjuk meg a jelentkezési felületet, de figyelemmel kell kísérni az aktuális járványügyi intézkedéseket!

Kiss Mónika - szerkesztő

Megjelent a 2021-es Programajánló!

Szakvezetési túrák nagy választéka, rendezvények, környezeti nevelési programok iskoláknak és óvodáknak. Töltse le a Programajánlónkat a weboldalunkról!
A programok elérhetősége a járványügyi intézkedések függvényében változhat!



1%

Adója 1%-át ajánlja a
Kiskunsági Nemzeti Park Alapítványnak!
Adószám: 19043337-1-03

Tartalom

- 3 Rövid hírek
- 4 Menyétfélék a Péteri-tavon
- 7 A nyusztok nyomában a Homokhátságon
- 8 Kiskunsági libamustra
- 11 Az első ébredők – szint hoznak a szürkeségbe
- 12 Természetes folyamatokra alapozott erdőfelújítás lehetőségei a Kiskunságban
- 14 Programajánló

Kövessen minket a Facebook-on: www.facebook.com/KiskunsagiNemzetiPark, weboldalunkon: www.knp.hu.

Impresszum

Kiadja: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság • Felelős kiadó: Ugró Sándor igazgató • Szerkesztő: Kiss Mónika • Grafika: Szücs Ferenc

Címlapfotó: Daróczy Csaba (Varázslatos Magyarország)

Fotók: Agócs Péter, Bárdos Tibor, Daróczy Csaba, Filotás Zoltán, Gerard Müskens, Gregor Viktor, Harangozó Adina, Jakab Sándor, Kalotás Zsolt, Kis Ferenc, KNPI, Koncz-Bisztricz Tamás, Kolon-tavi archívum, Kovács Sándor, Lukács Gábor, Molnár László, Motkó Béla, Sándor-Tóth Zsuzsanna, Schneider Viktor, Perényi János, Polgár Tibor, Sági Tamás, Szabó Lajos, Szupkay Ildikó, Varázslatos Magyarország

Elérhetőségeink: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság • 6000 Kecskemét, Liszt F. u. 19.,
Telefon: +36 76/482-611, Fax: +36 76/481-074 • E-mail: titkarsag@knp.hu, www.knp.hu

ISSN 1589-2034

ILLEGÁLIS HULLADÉKLERAKÓK FELSZÁMOLÁSA



Fotó: Molnár László

A *Tisztítsuk meg az országot!* címmel indított programot a kormány az elmúlt évtizedekben felhalmozódott, illegálisan lerakott hulladék felszámolásának elősegítésére. Ennek keretében 2020 őszén összesen 8200 m³ illegálisan lerakott hulladékot szállítottak el a nemzeti parkok védett területeiről. A munkából Igazgatóságunk is kivette a részét. Elsőként a gáteri Fehér-tó melletti Kis-pusztza gyeperől távolítottunk el 23 m³ építési-bontási és háztartási hulladékot, ezután a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet területén, a szegedi Fehér-tónál a Sirály tanösvényt hulladékmentesítettük. Itt a kommunális hulladéktól kezdve, az ágy-

matracon át az építési hulladékig minden előfordult. Egy Orgovány melletti védett gyepről további 38 m³ szemetet szedtünk össze zömmel kézi erővel. A legnagyobb volumenű akció a Bajai Földikutya-rezervátum Természetvédelmi Területen, a délvideki földikutya legnépesebb populációjának az élőhelyén történt. Csaknem 1500 m³, gyeppel már részben benőtt hulladékot sikerült itt eltávolítani, bár a terület még így sem lett teljesen tiszta és hulladékmentes. A *Tisztítsuk meg az országot!* program további ütemeinek keretében újabb feladatok várnak még ránk.

KÉT ÚJ TERMÉK KAPOTT NEMZETI PARKI TERMÉK VÉDJEGET



Nemzeti parki termék védjegyet olyan védett természeti területeken, vagy Natura 2000 területeken megtermelt termékek és szolgáltatások kaphatnak, amelyek megfelelnek a tanúsítványi feltételeknek. 2020 decemberében két méhész egy-egy ízletes méze is megkapta a Kiskunsági Nemzeti Parki Termék védjegy használatának a jogát. Ezzel immár 31 termelő, több mint 100 terméke viseli magán ezt a védjegyet. Minősítésüknél kiemelt szempont, hogy a termék minőségével, megjelenésével vagy más kivételes tulajdonságával jól reprezentálja a térség természeti, táji és kulturális sajátosságait, továbbá a pályázó tevékenységét a helyi hagyományokra és helyi sajátosságokra, a térség munkaerő kínálatára **alapozva végezze.**

Ács Gyula dömsödi méhész, a **Virágok Aranya Családi Méhész** tulajdonosa állóméhszettel gazdálkodik Úrbópusztán. A méhek röpkörzetén belül minimális a nagyüzemi növénytermesztés, a szorgos rovarok vegyszermentes legelőikön és kaszálóikon gyűjtik be a folyamatosan változó virágkínálatból az aranyló nektárt. A védjegyet vegyes virágméze nyerte el. Szomor Balázs és a **Szomor Méhész** galagonyaméze is sikerrel pályázott. Méheik Tázlár mellett, Natura 2000-es területen április-május hónapokban gyűjtik az ilyenkor tömegesen virágzó galagonya nektárját. Több kilométeres körzetben nincs mezőgazdasági művelés, így a méhek a galagonyára tudnak koncentrálni.



ÖNKÉNTESEK IS SEGÍTIK A RÁKOSI VIPERA VÉDELMEÉT

2020-ban 26 önkéntes összesen 436 terepnapot töltött a kiskunsági vipera-élőhelyeken, és nagyon sokat segítettek a rákosi vipera védelmében. Jóval többen jöttek, mint a korábbi években, pedig a járványügyi korlátozások jelentős kihívások elé állítottak minket és az önkénteseket is. A szabályokat betartva egyesek önálló terepi munkával látták el feladataikat, mások kisebb csoportokat alkotva hetekre leköltöztek a projekterületre, elszigetelve magukat a fertőzés lehetőségétől. Önkénteseink segítségünkre voltak a vipera és más hullófajok monitoringja során, valamint a potenciális ragadozók felmérésben is részt vállaltak. Külön kiemelendő a ragadozó-kizáró hálórendszer tartóoszlopainak elhelyezésében és a lehálózásban nyújtott munkájuk. A rákosi vipera hatékonyabb védelméhez szükséges ismeretek biztosítása érdekében, az önkéntesek közül nyolcan a tudományos diákköri munkájukat, szakdolgozatukat, diplomamunkájukat vagy PhD kutatásukat is a projekthez kapcsolódóan végezték.

Ezúton is köszönjük a sok segítséget, a természetvédelemre fordított időt és energiát! Reméljük, 2021-ben is találkozunk!



Fotó: Schneider Viktor





Menyétfélék a Péteri-tavon

Dr. Bankovics Attila - Magyar Természettudományi Múzeum

Ugyan nem a Péteri-tónál, de itt a Kiskunságban készült ez a fotó, a fotós és a nyuszt egyaránt meglepődött a váratlan találkozáson.
Fotó: Daróczy Csaba (Varázslatos Magyarország)

A Péteri-tó élővilágának 55 éve kezdődött kutatása során nemcsak a madarokról, hanem az összes gerinces fajról gyűjtöttük az előfordulási adatokat. A Magyarország emlősfajait bemutató atlaszt felülvéve láthatjuk, az egyes fajok előfordulási térképein nagy fehér folt „virít” a Péteri-tó térsége helyén. Részben ezen hiányosság pótlására foglalom itt össze a menyétfélék előfordulása terén szerzett eddigi ismereteket.

A 87 hazai emlősfajból 39 a Péteri-tó térségében is előkerült kutatásaim ideje alatt. Ezen fajok nagy részét magam is észleltem, de néhányat Besze Zoltán, a terület vadőrének megfigyelései, vagy Molnár László, természetvédelmi őr adatai alapján jegyeztem fel. Besze Zoltán a vadászattal kapcsolatos emlősök vonatkozásában maga is kitűnő fajismerettel rendelkező terepi szakember, az ő első észlelései alapján szerepel a Péteri-tó emlőseinek faunajegyzékében a gímszarvas, az aranybakál, vagy a 2018-ban megtelepedett európai hód (*Castor fiber*).

A Magyarország területén élő 16 ragadozó emlősfaj felét a menyétfélék teszik ki. Mind a nyolc hazai menyétfélé megtalálható a Péteri-tó Természetvédelmi Területen, és valamennyi szaporodó állománnyal is rendelkezik. Láthatjuk tehát, hogy ezen a viszonylag kis területen (781 hektár) meglehetősen magas a közepes- és kisragadozóknak a fajgazdagsága, és az élőhelyek változatosságának következtében a diverzitása is.

1965 és 2020 között csupán két faj van, melyek folyamatosan, minden időszakban jelen voltak a térségben: a hermelin és a menyét. A többiek vagy az időszak elején, az első évtizedekben hiányoztak, vagy a populációik hanyatlása miatt az időszak végén hiányoznak, azaz az utóbbi években, évtizedekben nem kerültek elő. Az alábbiakban a világ emlőseit összefoglaló legújabb rendszertani jegyzék alapján veszem sorba a fajokat.

Borz (*Meles meles*)

Állatunk valóban rászolgál hivatalosabb európai borz megnevezésére, mivel földrajzi elterjedése ténylegesen felöleli Európát, és sehol nem nyúlik annak határain túlra. Az area kitölti kontinensünk minden kis zugát, az Ibériai-félszigettől egészen a Volgáig. A Volga-deltán túl, Kazahsztán területén keresztül kelet felé az ázsiai borz (*Meles leucurus*) váltja fel. A Péteri-tó térségéből a kezdetekben még hiányzott, sem az 1960-as, sem a 70-es

években nem észleltem jelenlétét. Akkoriban az Alföld más területein is ritkaságszámba ment. Nem véletlen nyilvánították 1974-ben védetté, s ezt csak 2001-ben oldották fel, jó pár évvel azt követően, hogy terjeszkedését és felszaporodását már sokfelé észlelték. Hadd tűzzek ide egy, a korabeli borz-helyzet tükröző példát: nagy meglepetést okozott számunkra, amikor 1960 áprilisában a Bugaci Erdészet területén tartott vadászati gyakorlaton az erdészeti technikum osztályunk



A borz az 1970-es évek végén tűnt fel a Péteri-tónál.
Fotó: Gregor Viktor (Varázslatos Magyarország)



A fokozottan védett vidrát is rendszeresen látni a Péteri-tónál.
Fotó: Lukács Gábor (Varázslatos Magyarország)

az egyik kiásott „rókalyukban” róka helyett egy légylepte, nemrég kimúlt borzot talált. Mint Halász László erdőmérnök tanárunk és Horváth László, a jőnevű helyi erdészvezető is állította: a borz nemigen fordul elő ezen a vidéken, sőt az Alföld más területein is ritka. Így is tanultuk a technikumban Szecső Jánostól annak idején!

Azóta persze változott a helyzet – igaz a borz közben védetté is lett nyilvánítva, de mint fentebb olvashattuk azt is feloldották – hiszen az 1970-es évektől kezdve nemcsak megszokott helyein vált gyakoribbá, de *area-kiterjesztése* és új *élőhely-foglalásai* is megindultak.

A Péteri-tó térségében az 1970-es évek végén tűnhetett fel, hiszen nem vagyunk messze Bugactól, ahol megjelenésének már 1960-ban tanúi lehettünk. Besze Zoltán elmondása alapján 1984 körül a közeli Gerzsány-erdőben már kotorekából ásták ki. Az akkor élve elfogott borzot a vadőr hazavitte, s egy darabig gondosan etette. Egy beton kútgyűrűben tartotta, a környékbeli tanyavilágból pedig csodájára jártak a „ritka” állatnak.

Ez idő tájt már megtelepedett a tó melletti lepel-homokháton álló ostorfás erdőben, ahol terjedelmes borzvárat alakított ki, melyet a nyolcvanas évek közepén magam is láttam.

Ez a térség Pálmonostora község határába esik, de a borz ekkor már a szomszédos Petőfiszállás határában található erdős részekben is megfigyelhető volt.

A II-es tóra kelet felől betekintést nyújtó Nagy-kilátó közelében a Dong-ér csatorna részujében még a közelmúltban is volt egy évekig használt kotoreka, de két éve ezt elhagyta. Feltehetően az újonnan betelepülő hód szorította ki onnan, mivel ezt a kotorekót



A nyest jól alkalmazkodott az ember közelségéhez. Fotó: Koncz-Bisztricz Tamás (Varázslatos Magyarország)

azóta, 2019-től a hód lakja. A borz ugyanakkor néhány száz méterrel arrébb, a tó szélétől kissé távolabb ástott magának új kotorekót az akácus helyébe telepített elegyes erdőben. A borz jelenléte a védett terület határain kívül eső térségekben is nyilvánvaló.

Nyest (*Martes foina*)

A nyesttel kapcsolatban is hasonló a helyzet. Ráadásul ez a faj is országosan védetté lett nyilvánítva 1974-ben, majd ezt is feloldották, mivel állománya felszaporodott, s a lakosság egyre-másra tette bejelentéseit az éjjelente a padlásokon randalírozó nyestekkel szemben. 1965-ben még nemigen volt nyest a Duna-Tisza közén, ha fel is bukkant itt-ott, előfordulása elsősorban a városokra szorítkozott. Szeged belvárosában például 1961 táján, Jaszenovics Tibor osztálytársam a kollégium udvarán észlelt egy nyestet, amely az esőcsatorna alsó nyílásába bújott be, s tűnt el szinte nyomtalanul. Nyilvánvalóan a függőleges csatornában felment a tetőtérbe, s onnan a templom padlására (Felsővárosi templom), ahol népes parlagi galamb kolónia, és kisebb csókatelep is létezett. Az ötvenes és hatvanas években a nyest olyannyira ritka volt érdeinkben, hogy én magam Bulgáriában láttam a szabadban először nyestet 1975-ben, holott itthon is mindig az erdőt jártam, s ugyanakkor nyusztal többször is összehozott a szerencse.



Az odúban sincsenek biztonságban a fiókák az akrobata menyéttől. Fotó: Perényi János (Varázslatos Magyarország)

A nyest, az első évtizedekben, így az 1960-as, a 70-es és a 80-as években még hiányzott a Péteri-tó térségéből. A mókus terjeszkedésével egy időben, az 1980-as évek végén jelent meg a Kiskunságban, így a Péteri-tó környékén is. A nyest terjeszkedését feltétlen elősegítette az egyre több elhagyott tanya, melyek kedvező megtelepedési lehetőséget nyújtottak számára. A Péteri-tó térségében, a védett területre eső, már romosodó Czombos-tanya padlásán Besze Zoltán fedezett fel egy nyestcsaládot, melynek a kölykei sikeresen fel is nőttek. Az ezt követő években mind gyakrabban találtunk elütrött példányokat is a közelben vezető E5-ös országúton. Hogy csak két esetet említsek, 2016. január 19-én a pálmonostorai bekötő és a petőfiszállási bekötő közötti szakaszon találtunk egy frissen elütrött hímét. 2019. december 5-én Molnár László talált egy elgázolt példányt az E5-ösön, a Dong-ér-hídon.

A nyest jelenleg már nem védett, de korábbi megcsappant állománya miatt az 1949 és 1958-as évek között már hallgatóságos védelmet élvezett a nyusztal együtt, ugyanis ezekben az években nem szerepeltek a vadászható (ölkötő) fajok között. Később rövidebb időre a természetvédelmi rendeletekben valódi védelmet is kapott, de felszaporodását látva – mint már említettem – feloldották. Baromfióiban tett kártételét is észlelték a Péteri-tó tanyavilágban.

Nyuszt (*Martes martes*)

Akárcsak a nyest, a nyuszt is a 80-as évek végén vagy valamivel előbb jelent meg a térségben. A tó közvetlen közelében is megtelepedett. Egy öreg fákból álló szürke nyáras ligetben, nagyjából 1990 óta számíthatjuk, hogy jelen van a területen. Az öreg fák harkályvájta odvaiban és a természetes korhadék odúiban a százas nagyságrendet is meghaladó rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*) kolónia létezett az 1970-es évek óta, ami feltétlen szerepet játszott a nyuszt itteni megtelepedésében is. Egy vadász 1995 körül elejtett itt egy, a koraidenevérek telepét dézsmáló példányt. Később – éppen 2001. szeptember 11-én – Jaszenovics Tibor természetvédelmi örrel találtunk egy autót elütrött nyusztot az E5-ös országúton. Ez az útszakasz egy telepített feketefenyves mellett volt, már a közeli Kistelek határában, Csongrád-Csanád megye területén.



Földünk egyik legkisebb termetű ragadozója az apró, fürgye menyét. Fotó: Harangozó Adina (Varázslatos Magyarország)



A molnárgörény (vagy mezei görény) házi görénytől leginkább kissé világosabb bundájában, és a nem teljes pofáját borító, szem körüli maszkiában különbözik.
 Fotó: Polgár Tibor (Varázslatos Magyarország)

Elűtött példányról újabb adat is van. Az E5-ös úton, a „Kis-Ország” betorkollási helyénél Molnár László talált egy szerencsétlenül járt egyedét még 2010 előtt. Besze Zoltán, mint a területet járó hivatásos vadász, utoljára 2020. november közepén látott nyusztot a Dong-ér-zsilipnél. Ez a példány nappali aktivitást mutatván, a délelőtti órákban is a víz mentén bókászott, és amint az észlelő egércincogást utánzott, rögtön ráindult a hangra, közelebb jött, átfutott a zsiliphidon, de végül gyanút fogva mégis visszafordult és eltűnt a növényzetben.

Hermelin (*Mustela erminea*)

A vizes élőhelyek, így a tó környékének elterjedt kistragadozója. A menyétnél ritkább, magam is csupán néhány megfigyeléssel rendelkezem. Valamennyi a múlt századból való, azaz az utóbbi 20 évben nem észleltem. Ez persze nem jelenti azt, hogy teljesen eltűnt volna a területről, talán én váltam ott ritkábbá a hermelin aktivitási idejében. Molnár László, a helyi természetvédelmi őr fehér hermelint is látott 2011 körül, az akkor még működésben lévő szélső teletető tavak és a Dong-ér között. Ezt megelőzően a bontás alatt álló „Halászháznál” Sövény Tibor ugrasztott ki és jelentett egy fehér, téli bundás példányt százötven méterre az előző helytől. Besze Zoltán 2019 tavaszán, április végén éppen a „kihajtás” idején, Szent György nap után látott szinte testközelből a szeme előtt elvonuló hermelin családot. Egy felnőtt és négy, csaknem anyányi fiatal a II-es tó ÉK-i részén a náddal részben már benőtt teletető tavaknál haladt át, közben az egyik teletető sarkában lévő vizet mind az öt példány át is úszta. Majd még egy helyen úszniuk kellett, mielőtt elvonultak volna. Mindeközben az öreg példány magas füttyögő hangokkal „vezényelte”, csalta az öt követő fiatalokat. Elképzelhető, hogy így április végén, egy ellés előtt álló nőstényről volt szó, mely az előző évi almot új élőhelyre vezette át.

Érdekes megfigyelésem volt egy nyári bundás példánnyal kapcsolatban 1982 szeptemberében egy nyárvégi napon. Az állat a II-es tó északi gátján tűnt fel, ahol egy igen öreg, odvasodó szürke nyárfa áll Bába István tanyájával szemben. Megálltunk, s hogy ne zavarjuk meg ténykedésében, az autóból ki sem szállva figyeltük. Különös viselkedést

adott elő, mely szemet gyönyörködtető látvány volt. Ekkor tapasztaltam először, hogy a hermelin a fára is felszalad. Mintegy 10 percig figyelhattuk fényes nappal, ahogy a kis vörhenyesbarna, fekete farokvégű, karcsú ragadozó felszalad a nyárfa függőleges törzsén, egészen annak kikorhadt odváig, mely olyan 2,5 m magasan lehetett. Ott az odúban matatott kis ideig, majd vissza lefut a talajra a függőleges fatörzsön, aztán a gát fűvében tovább futkázott, majd vissza a fatörzsre, fel megint az odúhoz. Igazi látvány volt, amit ez a kistragadozó ott a szemünk előtt előadott. Fehér példányokat már láttam másfelé az országban, több esetben is (szegedi Fehér-tó, Bakony, Jószafo), de a Péteri-tavon ehhez még nem volt szerencsém.

Menyét (*Mustela nivalis*)

A menyétfélék legkisebb termetű faja, de egyben a legelterjedtebb is a védett terület térségében. Nem gyakori viszont ez sem, ritkán kerül szem elé, bár a töegységek környékén kis számban mindenütt megtalálható. Hogy egy konkrét adatát is említsem: Molnár László a pálmonostorai bekötőút mentén a csatornahídnál talált egy elűtött menyétet 2015. augusztus 5-én.

Molnárgörény (*Mustela eversmanni*)

Jelenleg a molnárgörény a legritkább menyétféle a területen. Mindössze egy esetben észleltem, a III-as tó és a Dong-ér közötti szakaszon még a hetvenes években. Ezen kívül még egy adat bizonyítja péteri-tavi előfordulását. Ugyancsak a 70-es években volt módom látni egy csapzott szőrzetű elpusztult példányt, melyet a vadászok ezt megelőzően vonszaléknak használtak. A tetemet átengedték nekem, de mivel nem tudtam mit kezdeni vele, ott helyben eltemettem. Besze Zoltán a területtől 10-12 km-rel keletre, Gátér külterületén, a „Bokrosi határban” észlelt molnárgörényt még 2010 körül.

Házi görény (*Mustela putorius*)

Az 1965-ben elkezdett vizsgálatok során csak az első évtizedekben észleltem házi görényt. Rendszerint egyes példányokat láttam nappali mozgásuk során. Még a 70-es években lehetett, amikor az I-es és a II-es tó közötti (azóta 2020-ban már elbontott) gát középtáján észleltem egyet. Ott vadászatot napközben is. Talán ez volt az utolsó eset, amikor elő

házi görénnyel találkoztam. 2002. januárban egy elpusztult példány koponyáját vittem be a Magyar Természettudományi Múzeumba a Péteri-tóról. A lelet az Emlős Gyűjteménybe került, ahol Dr. Csorba Gábor vette leltárba. Besze Zoltán elmondása alapján a II-es tótól északra eső fácán-tenyésztelepen a házi görény kártevőként jelentkezett, időnként csapdázta. Ennek során a terület utolsó 2-3 példányát 2005 körül fogták.

Vidra (*Lutra lutra*)

A vidra hazai állománya végesen lecsökkent az 1950-es évekre, hiszen lőhető is volt, a halász-érdekeltség jogszerűen pusztíthatta, s a bőre sem volt még a szűcsiparban értéktelen. Nem véletlen, hogy védetté nyilvánítását (1974) követően, megritkulása miatt rövidesen fokozottan védett (1982) is lett, s ma is ez kategória érvényes rá. Arra, hogy állománya valóban végesen megfogyatkozott, a vadászati szabályozás is rávilágít, mely már a védetté nyilvánítás előtt, 1973-ban kimondja, hogy „nyusztra és a természetes vizek mentén vidrára” tilos vadászni.

A vidra az 1970-es évek közepén tűnt fel a Péteri-tavon. 1965 és 1973 között egyáltalán nem észleltem, s nem is hallottam róla a halászköztől. Pedig ezekben az években a Péteri-tó intenzív, bár hagyományos halastóként működött, halórral. Nyilvánvalóan az ekkoriban induló állományjavulása nyomán jelent meg itt is. A terület védetté nyilvánítása idején, 1976-ban már hivatkozhattunk jelenlétére. Röviddel ezután, a befagyott II-es tó hóleptején az egyik februárban négy példány is hancúrozott a párázsidőben. A természet iránt érdeklődő látogatók már rendszeresen láthattak egy vagy két példányt, ha júliusban korán keltek, s hajnalonként körüljárták a II-es tavat. Hardy János és Hardy Katalin jelentettek több ilyen megfigyelést is 1981 nyarán. A vidra a későbbi években is rendszeres maradt, és ma is ugyanúgy jelen van a területen, annak ellenére, hogy a tavon megszűnt a halgazdálkodás. Fiait elővezető példányt is többször megfigyeltek a II-es tó ÉK-i részén. 2015. január 1-jén két felnőtt és három, előző őszi kölyök mozgott együtt a II-es tó északi szegélyén. Érdekes megfigyelése volt Besze Zoltánnak, aki 2019 tavaszán a Dong-ér partoldalában lévő kitorékból egymás után öt felnőtt példányt látott előbújni.



A hazai hermelinek egyes példányai télen hófehér bundát öltenek, míg mások barnák maradnak. A menyéttől könnyen meg lehet különböztetni fekete farokvégükről.
 Fotó: Szupkay Ildikó (Varázslatos Magyarország)

A nyusztok nyomában a Homokhátságon

Kurmai Péter, tájegységvezető, hivatásos vadász

A nagyobb, összefüggő erdők hiányának köszönhetően a Kiskunsági Nemzeti Parkban kevés az olyan élőhely, ami megfelel a nyuszt életmódjának. A rendelkezésünkre álló előfordulási adatok alapján, a Duna-Tisza közén a hazai állománynak csak nagyon kis része él. Ezt a rejtett életmódot élő kisragadozót nem könnyű becserkészni, leginkább véletlenül lehet vele találkozni.

A természetvédelmi örök folyamatosan figyelemmel kísérik a védett növény- és állatfajok előfordulását, valamint állományuk változását. Az észlelési adatok rögzítése és feltöltése a Természetvédelmi Információs Rendszer adatbázisába a nemzeti-park-igazgatóságok állami alapfeladatai közé tartozik. Érdekes módon a működési területünkön rögzített nyusztészlelések legnagyobb része nem a nagy folyók árterei erdeiből származik, hanem a Homokhátságról. Ezen belül is a Bócsa-Bugac törzsterületről, amit nagyrészt szárazságtűrő homoki borókás-nyáras erdő borít. Itt található a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság egyik természetvédelmi célú, különleges rendeltetésű vadászterülete, ahol hivatásos vadászként is szolgálók.

A fokozottan védett területen teljes a zavartalanság. Az idős szürke- és fekete nyarak természetes odúi megfelelő búvó- és szaporodó helyet kínálnak, az erdőben élő préda fajok pedig elegendő táplálék-bázist jelentenek a nyuszt számára. Táplálékkonkurrens itt nincs, nyest csak a környező települések közelében él, az erdőben még nem talákoztunk a fajjal. A nyusztészlelések leginkább véletlen találkozásból származnak, vagy a friss hóban hagyott csapa rögzítésével lehetséges. A friss csapát érdemes követni, mivel a mozgáskörzete több km². Így kizárható, hogy ugyanannak az állatnak a nyomát több egyedként is felvegyük az adatbázisba. Nem mondom, hogy felér egy nagy vadkan csapázásának izgalmával, de egy nyuszt nyomon követése is rendkívül érdekes és tanulságos. Ilyenkor láthatjuk, hogy mennyit is dolgozik a táplálékért. Azt tapasztaltam, hogy egyes vonalban csak a tisztásokon, vagy az erdőállományok közötti gyepeken halad. Az erdőben nagy hurkokat csinál, és sokszor közlekedik a nagyobb fákon – ilyenkor nehéz felvenni újra a nyomot. Van, hogy nem is jön le a fákról. Egy esetben körkörösén kerestem az elveszített nyom folytatását, amikor felnézve megláttam, hogy egy nagy szürkenyár ágcsontjánál kialakult odúból figyelt engem. Területünkön az őszi-téli időszakban nagy csapatokban jelennek meg a fenyőrigók, amik ilyenkor elsősorban a boróka magjával táplálkoznak. Jó magtermő években már októberben megjönnek és egészen

március végéig kitartanak. A fenyőrigók éjszakázó helye is sokszor a sűrű, borókás állományokban van. A nyuszt végigjárja ezeket a helyeket és elejti az alvó madarakat. A csapakövetések alkalmával sok ilyen tépést találtam. Lesen ülve is többször lehet hallani, amint éjszaka felriadnak a rigócsapatok. Ez ritkán vaklármá! Az aranykakas és a róka is vadászik rájuk, de csak az alacsonyan ülőket érik el. Egy átvonuló konda is felriaszthatja őket, de másnap megnézve a helyszínt, legtöbbször megtalálhatók a nyuszt nyomai, néha még a tollak és a szárnyvégek is fellelhetők. Vörös mókust üldöző nyusztot is többször észleltem a területen. Ezt elég könnyű észlelni, mivel rendkívül zajos az akció. Sikeres zsákmányolást sajnos még nem volt szerencsém látni. Az erdőben található régi, elhagyott tanyahelyeken, melyek helyét a még élő idős eperfák jelzik, a gyümölcs érésekor akár fényes nappal is lehet „eprésző” nyusztal találkozni. Ugyanígy nagy kedvvel látogatja az erdőszéleket szegélyében található mirabolán (népies nevén potyókaszilva) és kőkenyebokrokat is. A gyümölcsök fogyasztása ebben az időszakban a hullatékában is megmutatkozik. Augusztus elején, párizsi időszakban többször észleltem már hajnalban kergetőző nyusztokat, ilyenkor éjszaka is hallani jellegzetes morgó-kerregő hangjukat. Összegzésként elmondható, hogy a területen felvett adatokból a kevés észlelés miatt pontos populációbecslést nem lehet végezni. Az azonban tisztán látszik, hogy a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság Bócsa-Bugac törzsterületén a nyuszt állománya stabil, és enyhén növekvő tendenciát mutat.



Bócsa-Bugac borókás-nyáras erdei jó élőhelyet nyújtanak a nyusztoknak. Fotó: Koncz-Bisztricz Tamás

Kiskunsági libamustra

Sápi Tamás -
természetvédelmi örkerület-vezető

A Kiskunság az ország egyik legjobb „libás helye”, ezt már sok madarász tudja. A Kiskunsági Nemzeti Park területei közül a Felső-kiskunsági-pusztasági és a Felső-kiskunsági-tavak, ezenkívül a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet a legkiemelkedőbb jelentőségűek a vadludak szempontjából. Nem véletlen, hogy egy holland kutatóintézet minket keresett meg partnernek egy vadlúdkutatási programhoz. Hová menjünk, ha vadliba tömegeket szeretnénk megfigyelni és milyen fajokat láthatunk nálunk?

Hazánkban csak egy lúdfaj, a nyári lúd költ, az összes többi nálunk is megjelenő faj az eurázsiai tundrákon, Izlandon vagy Grönlandon fészkel. Ősszel nagy számban érkeznek hozzánk, majd kora tavasszal visszaindulnak északra. Nem feltétlenül csak védett területeken láthatjuk őket. Homogén agrárterületeken, intenzíven művelt szántókon is találkozhatunk nagyobb táplálkozó csapatokkal. Azonban inni, pihenni és éjszakázni elsősorban olyan vizes élőhelyeket keresnek fel, amelyek rendszerint országos védetség alatt állnak vagy részét képezik az Európai Unió természetvédelmi hálózatának, a Natura 2000-nek. Itt több száz, ezres csapatokba is verődhetnek.

A libák a szikes élőhelyeket preferálják leginkább, bár nem kizárólag ott fordulnak elő. A kemény tél beálltával, amikor a tavak befagynak, ezeket a területeket is elhagyják, és délebbre húzódnak. Azok, amelyek a fagyok ellenére mégis kitartanak a térségben, rendszerint a Dunán éjszakáznak.

Hányféle liba fordul elő hazánkban és hogyan tudjuk megkülönböztetni őket?

Nyári lúd

Ez az egyetlen, amely hazánkban is fészkel, tehát tavasztól ősziig szinte kizárólag csak ezzel a fajjal találkozhatunk. Költőhelye szinte bárhol lehet, ahol vizes élőhelyet talál. Halastavak, lápos, mocsaras helyek és a szikes mocsarak egyaránt megfelelnek neki. Télen a hazai költőállomány egy része délebbre vonul, többen a Földközi-tengert is átrepülik, másik részük kitart a Kárpát-medencében. Az északi populációk madarai előszeretettel választják hazánkat a telelésre, ezért növekszik meg a számuk ilyenkor. Az európai házilúd fajtákat a nyári lúd háziasságával hozták létre.

Nagy lilik

Főként az orosz tundrán fészkelnek, és ezek a csapatok jönnek hatalmas tömegekben telelni Európába. A legnagyobb egyedszámban ez a faj telel hazánkban. Valamivel kisebb termetű a nyári lúdnál, lába narancssárga, begye, mellkasa fekete csíkos, a csőre felett pedig fehér hóka figyelhető meg.



A nyári lúd az egyetlen, nálunk is költő lúdfaj. Fotó: Jakab Sándor (Varázslatos Magyarország)

Kis lilik

A nagy lilikhez meglehetősen hasonló, de attól sokkal ritkább, fokozottan védett madárfaj. Mérete valamivel kisebb a nagy lilikhez képest, csőre egészen rövid, a mellkasán nem jellemzőek a fekete csíkok, valamint a nyaka is rövidebb. További különbség, hogy az öreg madaraknak sárga, úgynevezett orbitális gyűrű látható a szemük körül, a fehér hókájuk pedig felkúszik a fejtetőre is.

Tundralúd és vetési lúd

Ezt a két fajt nemrég még csak alfaji szinten különítették el a taxonómusok, azaz a rendszerezéssel foglalkozó szakemberek, mindkét alfaj a vetési lúd fajba tartozott. Mára viszont, a szétválasztás után az egyik faj a nálunk lényegesen ritkábban előforduló vetési lúd

„maradt”, míg a gyakrabban előforduló – immár faj – a tundralúd nevet kapta. A közelmúltig kifejezetten gyakorinak számító tundralúd (a korábbi vetési lúd) hazánkban telelő állománya az utóbbi években a töredékre esett vissza. Ma már mindössze néhány száz egyed telel Magyarországon, ennek egy jelentős része éppen a Kiskunságban, Sükösd település határában.

Vörösnyakú lúd

Szintén fokozottan védett ritkaság, amely még mindig ritka, azonban egyre nagyobb példányszámban telel hazánkban. Vörös nyaka és a fejének mintázata miatt ezt a lúdfajt a legkönnyebb észrevenni a többes libacsapatokban.



Nagy lilik és vörösnyakú ludak - előbbi a csőre feletti fehér foltról, utóbbi vörös nyakáról ismerhető fel. Fotó: Bárdos Tibor



Örvös lúd

A legsötétebb vadliba, nyaka és feje szinte teljesen fekete. Igazi ritkaságnak számít, mindössze néhány egyed fordul elő az országban a tél folyamán.

Apácalúd

Jellegzetes mintázatáról könnyen elkülöníthető a többi libafajtól. Arcát fehér, feje tetejét és nyakát pedig fekete tollak borítják.

Rövidcsőrű lúd

Talán a legritkábban ez a vadlúd fordul elő itthon, nincs minden évben hazai megfigyelése. 2020. novemberben a Tömörkény melletti Csaj-tavon figyeltek meg egy példányt. A vetési lúdhöz és a tundralúdhöz nagyon hasonló megjelenésű, de feje sötétebb, nyaka rövidebb, háta pedig világosabb annál, de pizze csőre és rózsaszín lába is árulkodó lehet. Egyéb lúdfajok egyedei is felbukkannak időnként Magyarországon, melyek vélhetően nem vad populációkból származnak: kanadai lúd, sarki lúd, indiai lúd, nilusi lúd. Összességében elmondható, hogy a nyári lúd egész évben és nagy számban van jelen az országban, míg késő ősztől kora tavaszig a nagy lilikek mutatkoznak a legnagyobb egyedszámban. A többi lúdfaj az előző kettőhöz képest ritkának mondható. Előfordul hibridizáció is, azaz két lúdfaj kereszteződése. Gyakorlatilag bármelyik két faj párba állhat egymással, de ezen esetek száma elenyésző.

Madarat tolláról, libát hangjáról

Ősszel vagy az olyan őszi esen induló telegen, mint az idej is, gyakran előfordul, hogy V alakban húzó csapatokat látunk magasan az égen, akár a települések felett is. Ilyenkor érdemes figyelni a hangjukra, úgy a legkönynyebb meghatározni őket. Távolról a darvak is hasonlóak lehetnek, de az ő krúgatásuk nagyon jellegzetes. A lilikek nevüket a hangjukról kapták (éles „lilik-lilik” hangot ad ki),

amelyet könnyen meg tudunk különböztetni a nyári ludak gágogásától. Persze vegyes csapatok is gyakran előfordulnak. Egyáltalán nem ritka, hogy éjszaka is repülnek a vadlibák, ők ilyenkor is jól tudnak tájékozódni. Kődös időben viszont elveszíthetik a tájékozódó képességüket, és könnyen nekirepülhetnek villanyvezetékeknek, vagy leszállhatnak akár a településeken belül is. Ha ilyet tapasztalnak, értesítsék a nemzeti park munkatársait. Ha libalesre adjuk a fejünket, fontos betartanunk néhány szabályt, ami az eredményességünkhöz és a madarak zavarásmentes megfigyeléséhez is hozzájárul. Mivel a libák rendszerint a nyílt területeken fordulnak elő, ezért ne próbáljunk meg közel menni hozzájuk, mert nem fog sikerülni. Általában több száz méteres távolságból felrepül az egész csapat, mielőtt még át tudnánk nézni őket. Ha tudunk, vigyünk magunkkal spektívét, hiszen a nagyobb nagyítással távolról is jól láthatóak lesznek a madarak. Próbáljuk takarásból megközelíteni őket, illetve kerüljük a hirtelen és gyors mozdulatokat. Fokozottan védett természeti területet jelző táblán belülre ne menjünk, kivéve, ha ott tanösvény vagy jelzett turistaút vezet, ezek ugyanis egész évben szabadon látogathatók. Ha járművel közelítjük meg a védett vagy Natura 2000 területeket, akkor itt kizárólag a hivatalos utakat használjuk, azokról letérni nem lehet. Vonulási időszakban érdemes végigjárni az apaji Réce tanösvényt, a fülöpszállási Gulipán tanösvényt, de a szegedi Fehér-tónál is rendszeresen tartózkodnak vadludak. Utóbbi helyszínén a tó körüli gyepeken láthatunk táplálkozó ludakat (pl. a Macskási-gyepen), a Szalakóta Látogatóközpont melletti kilátót érdemes keresni vagy a Sirály tanösvény nyomvonalán található Beretzk Péter kilátót. A tanösvényekről a knp.hu oldalon található információk.

Vadlúdkutatás a Felső-Kiskunságban

Igazgatóságunk vadlúdkutatása a holland Wageningen Environmental Research Centre-rel (korábbi nevén Alterra Intézet) való közös együttműködéssel kezdődött 2013-ban. Azzal kerestek meg minket, hogy szeretnének Kárpát-medencében telelő nagy lilikeket jeladóval ellátni. Ez nem egyszerű feladat, mivel a libák talán a legóvatosabb, legijedősebb fajcsoport a madarak között. Erre minden okuk megvan, hiszen régóta vadászák őket valamennyi országban. Rendszerint csapatokban mozognak, ami a



Sikerés befogás. Fotó: Sági Tamás



Jeladós nagy lilik elengedés előtt. Fotó: Gerard Müskens

ragadozók mihamarabbi észlelését szolgálja. A befogásuk ezért kifejezetten nehéz. A holland kutatók módszere a vetőcsöves hálóval történő befogás. Ennek lényege, hogy egy feltekert hálót fektetünk le a libák által rendszeresen látogatott területre. A hálóhoz súlyok vannak kötözve, amelyeket földbe ásott vetőcsövek lönek ki. A súlyok kilövése löporos töltetekkel történik, az elsütéshez



Nyakgyűrűs nyári ludak elengedés előtt. Fotó: KNPI

pedig egy rézkábel végén lévő elsütőeszköz szükséges. Az elsütés a hálótól pár száz méterre, egy gombnyomással történik, melynek következtében a legelésző libákra egy pillanat alatt ráborul a háló. A háló felállításához sok szempontot kell figyelembe venni. A fogófelületre pontosan rá kell látni az elsütéskor, de az uralkodó széljárás is befolyásolja a fogási sikert. A csapdát természetes anyagokkal, növényekkel, földdel álcázzuk, hiszen minden oda nem illő tárgy bizalmatlanságot vált ki a libákból. A fogófelületre némi gabonát szórunk, amivel odacsalhatjuk őket. Egyetlen apró hiba elég, hogy egy teljes heti munkánk kárba vesszen. Elsősorban nagy lilikeket fogunk be és látunk el egyedi jelölésű nyakgyűrűvel, valamint néhány egyedat nyakgyűrűbe épített műholdas jeladóval, de a többi faj is a kutatás részét képezi. Az első közös akció 2013 novemberében történt. A holland kollégák utolsó napjukat töltötték nálunk, már több mint egy hete



Jeladós és gyűrűs nagy lilikek szabadon engedése. Fotó: Gerard Müskens

fagyoskodtunk a pusztában, várva, hogy a madarak a fogófelületre jöjjenek. A környéken sok ezer lilik legelészett, de a fogófelületet gondosan elkerülték. (Még hogy „buta liba”!) Ekkor jött az ötlet, hogy autóval, nagyobb távolságból és rendkívül lassan haladva terelhetnénk a libákat a kívánt hely felé. Ez sikeresnek bizonyult, hála a rendkívül óvatos kivitelezésnek. Ekkor egyszerre 66



A hazánkban csak ritkán megforduló örvös lúd feje és nyaka csaknem teljesen fekete. Fotó Bárdos Tibor

nagy liliket tudtunk befogni, melyek közül 6 műholdas jeladót is kapott. Ezt a rekordot azóta sem sikerült megdöntönnünk. A KNPI ezután vásárolt egy saját vetőcsöves hálót, amivel az első önálló libafogásunk 2015 márciusában történt.

A holland kutatók évente néhány hetet töltenek nálunk, de most már önállóan is végezzük a libák befogását és jelölését. A kutatások több célt szolgálnak. Egyrészt a libák vonulási útvonalainak, szokásaik, területhasználatuk feltérképezését, másrészt a különböző mintavételek (kloáka, garat, vér) segítségével a madárinfluenza és egyéb betegségek vizsgálatai válnak lehetővé. Hazai kutatókkal is együttműködünk az adatok feldolgozása kapcsán.

Ezen a télen a koronavírus-járvány miatt eddig még nem tudtak jönni a holland kollégák, csak remélni tudjuk, hogy hamarosan újra csatlakozhatnak egy következő befogáshoz. A vadlibák többsége vadászható faj, ezért az arra jogosultak a vadászati, természetvédelmi és egyéb szabályok betartásával természetesen a jelölt egyedeket is legálisan ejthetik el. Ezúton is szeretnénk felhívni a vadászok figyelmét, ha egy gyűrűs vagy jeladós madarat ejtenek el, akkor azt mihamarabb jelezzék az illetékes nemzeti parknak, hiszen amellyel, hogy a madarakon lévő eszközök akár komoly értéket is képviselnek, fontos információkat is hordoznak.



Fél évszázada a vizes élőhelyek megőrzéséért

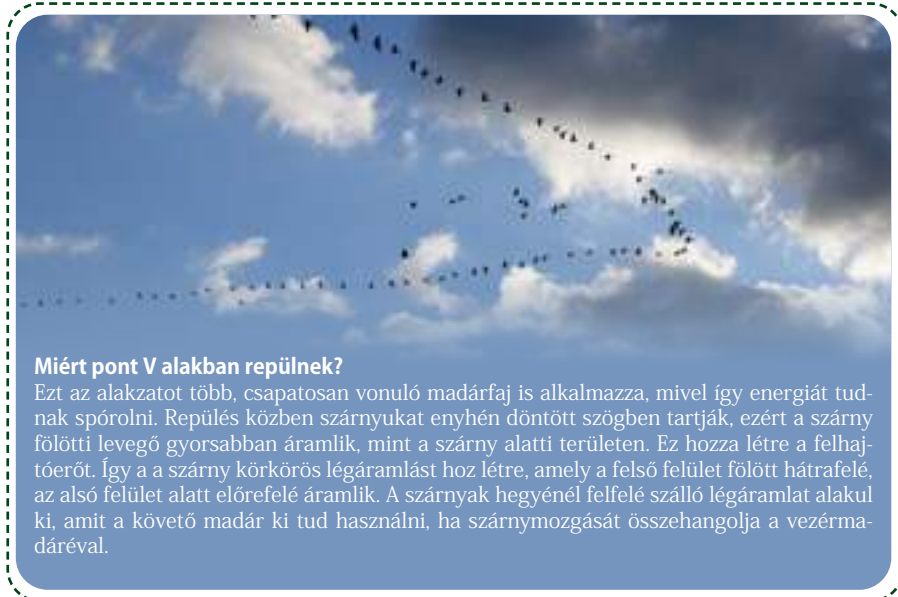
A Ramsari Egyezmény, vagy hosszabb nevén az „Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen, mint a vízimadarak élőhelyeiről” a legrégebbi természetvédelmi állammközi megállapodás. A XX. század második felében rendkívüli mértékben felgyorsult a vizes élőhelyek pusztulása és a vízimadarak eltűnése, amely végül az emiatt aggódó országok összefogásához vezetett. Egy iráni üdülőtárosban, a Kaszpi-tenger déli partján fekvő Ramsarban 1971. február 2-án tartott nemzetközi találkozón 18 ország képviselői fogadták el az egyezmény szövegét, ami 1975. december 21-én lépett érvénybe.

Mérföldkő volt ez a természetvédelem életében, és az egyezmény az eltelt 50 évben dinamikusan fejlődött, testületeinek tevékenységi köre fokozatosan szélesedett. A csatlakozó országok eredetileg a rohamosan csökkenő vízimadár-állományoknak kívántak védelmet biztosítani, a tapasztalatok azonban hamar rávilágítottak arra a tényre, hogy az élőhelyek védelme önmagában nem elegendő – azt az ökológiai rendszert kell megőrizni, amely képes az ott előforduló fajok eltartására. A jelenlegi 171 aláíró országnak alapkötelezettsége, hogy a vizes élőhelyek védelmét beillesztik földhasználati és regionális tervezési folyamataikba, valamint minden vizes élőhellyel kapcsolatban érvényesülniük kell a fenntartható használat kritériumainak.

Magyarország 1979-ben csatlakozott az egyezményhez és egyből jelölt is számos hazai területet a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek jegyzékére. Ezek száma már 29-re nőtt az országban, melyekből hat a Kiskunságban található: Csongrád-bokrosi Sóstó, Felső-kiskunsági-pusztta, Felső-kiskunsági-tavak, Kolon-tó, Mártélyi Tájvédelmi Körzet, Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet.



Hajnal a Felső-kiskunsági-tavaknál. Fotó: Daróczi Csaba (Varázslatos Magyarország)



Miért pont V alakban repülnek?

Ezt az alakzatot több, csapatosan vonuló madárfaj is alkalmazza, mivel így energiát tudnak spórolni. Repülés közben szárnyukat enyhén döntött szögben tartják, ezért a szárny fölötti levegő gyorsabban áramlik, mint a szárny alatti területen. Ez hozza létre a felhajtóerőt. Így a a szárny körkörös légáramlást hoz létre, amely a felső felület fölött hátrafelé, az alsó felület alatt előre felé áramlik. A szárnyak hegyénél felfelé szálló légáramlat alakul ki, amit a követő madár ki tud használni, ha szárnymozgását összehangolja a vezérmadáréval.

Az első ébredők – színt hoznak a szürkeségbe

Kiss Mónika

A tél vége felé, március beköszöntével a természet nagy része még pihen, de egyes növények kihasználják a lehetőséget, hogy az elsők közt bontsák ki szirmaikat, elkápráztatva ezzel a tavaszra áhítozókat.

Enyhe tél esetén gyakran már január végén - február elején virágzásnak indulhatnak a sáfrányok – vagy ahogy többen ismerik, a krókuszok – állományai. A négy, Magyarországon honos faj közül mindössze egy él a Duna-Tisza közén, a tarka sáfrány (*Crocus reticulatus*). A virágok színe a fehértől a világoslilán át, a sötétliláig változhat. A Kiskunságban gyakori a fehér, míg például a Nyírségben a lilás alapszínű változattal találkozhatunk sűrűbben. Az Őrjegben, a Kiscsalai löszpart lankáin csodaszép löszgyepvegetációt találhatunk jelentős tarka sáfrány állománnyal, de a Madarasi Marhajárás Természetvédelmi Területnek is kiemelkedő botanikai értéke (a márciustól májusig virágzó tavaszi hérics mellett).

Az első tarka sáfrányok megjelenését néhány nap múltán rendszerint a fokozottan védett, rózsaszín egyhajúvirágok (*Bulbocodium vernum*) nyílása követi. A gyepen növekvő példányok virágai általában kisebbek, csillag alakban szétterülnek, míg az erdők alatt a virágok rendszerint – de nem törvényszerűen – nagyobbak, ilyenkor a virágok a földtől is jobban emelkednek, megjelenésükben olykor az őszelel nyíló kikericsre hasonlítanak. Az egyhajúvirágnak alig néhány állománya ismert a Dél-Kiskunságban, a Nyírségben, illetve a Gödöllői-dombvidéken, és általában ezek is igen kis példányszámúak. Legnagyobb állománya, amely kedvező években akár több tízezer virágzó növényt számlál, az ásothalmi Csodaréten él.



Az Ásothalmi láprét (vagy másnéven Csodarét) tízezres egyhajúvirág állománynak ad otthont. Fotó: Koncz-Bisztricz Tamás (Varázslatos Magyarország)



A tarka sáfrány az egyik legkorábban nyíló virágunk. Fotó: KNPI

Az egyik legbájosabb és talán legismertebb tavaszi hírnökünk a hóvirág. A remény jelképeként szorosan kapcsolódik a keresztény kultúrkörhöz is, hiszen a Paradicsomból kiűzetett emberpár a vigasztaló hóvirágot látta meg elsőként. A kertekben sok helyen már januárban virítanak a nemesített változatai. A vadon élő kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*) kicsit később bújik elő, virágzása a legtöbb kora tavaszi, lombfakadás előtt virágzó társához hasonlóan erősen függ az időjárástól. A kemény fagyok elmúltával gyakran már február közepén megjelennek fehér leplű, lecsüngő virágai. Tudományos neve a görög gala (tej), anthos (virág) szavak összevonásából származik. Egyes források szerint ez a név arra utal, hogy amikor megpillantjuk olyan, mintha három tejcsépp hintázna egy zöld kocsányon. A hagymája erősen mérgező, de a belőle kivonható galantamin nevű anyagnak a gyógyászatban gyermekbénulás és Alzheimer-kór kezelése során tapasztalták kedvező hatását. Igazgatóságunk működési területén a Duna-menti ligeterdőkben meszeszép állományokat találunk Solt, Ordas és Harta térségében.



Hóvirágmező Harta térségében. Fotó: Kovács Sándor



Hóval dacoló csillagvirág. Fotó: Sándor-Tóth Zsuzsanna (Varázslatos Magyarország)

Hermész varázsfüve

A görög mitológiában a hóvirágot (görögül ion) a Danaidák özanyjának, Iónnak az alakjához fűzték. Homérosz híres eposzában Odüsszeusz úgy mentette meg a halandók szemére álmot hozó Hermész – aki az istenek hírnöke, a pásztorok, keszkeszkek, utazók, az ékesszólás, irodalom, az atlétika istene és a tolvajok védelmezője volt –, hogy varázsfüvet adott Ithaka királyának, ami hatástalanította Kirké istennő amnéziát okozó mérgeit, így hősünket nem tudta az istennő becsapni, és a szigeten marasztalni. Ez a varázsfű a hóvirág volt.

A hóvirághoz valamelyest hasonló, vele nagyjából egy időben nyíló tavaszi tözike (*Leucocjum vernum*) a Duna-Tisza közén nem fordul elő, de a Dunántúli lelőhelyein (mint pl. a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóságához tartozó Csáfordjánosfán) érdemes megtekinteni, ha lehetőség nyílik rá. A jácintfélékhez tartozó, törekeny ligeti csillagvirág (*Scilla vindobonensis*) február végén-márciusban virágzik a nedvesebb ártéri ligeterdőkben. Már a hóvirágok között is megpillantja élénk kékes-lilás színét. A hazánkban élő öt csillagvirág faj közül ez a legelterjedtebb. Magját – hasonlóan a hóvirághoz – magas tápanyagtartalmú, kocsányos anyag (ún. elaioszóma) borítja, amelyet népiesen hangyakalácsnak is neveznek. Nem véletlenül, mivel a hangyák ezt szívesen fogyasztják. A magot becipelik a bolyba, elfogyasztják róla a hangyakalácsot, majd a megtisztított, csírázásra készen álló, de innentől számukra értéktelen magot a szemétdombjukra cipelik. Ez a stratégia lehetővé teszi, hogy a növény új területekre terjeszkedjen. Ez igen szép iskolapéldája a kölcsönös előnyökre épülő együttélésnek.

A címlapon is látható mocsári gólyahír (*Caltha palustris*) a vízpartok, sekély vizek viszonylag gyakori lakója. Nem véletlenül libadöglesztő a népi neve, minden része mérgező. A boglárkafélék családjába tartozó növény aranyárga virágai márciustól májusig nyílnak.



Természetes folyamatokra alapozott erdőfelújítás lehetőségei a Kiskunságban

Szabó Lajos, erdőmérnök

Fotó: Kís Ferenc

Nemzetipark-igazgatóságunk mintegy 10 ezer hektár erdőterület kezelését végzi a Tisza-völgytől a Homokhátságon keresztül a Duna-völgyéig. Meglévő erdőterületünkön igen sok az idegenhonos fafajú (fenyő, nemes nyár, akác), természetvédelmi szempontból leromlott szerkezetű erdő. Fő célunk az erdeink természetvédelmi állapotának javítása: a természetközeli, őshonos fafajokból álló erdők arányának és azok biodiverzitásának a növelése, a meglévő természetvédelmi értékeink megőrzése.

Hagyjuk érintetlenül?

Erdünk természetvédelmi állapota jó irányba változhat az erdőterület érintetlenül hagyásával is, amikor teljes egészében hagyjuk érvényesülni a természetes folyamatokat. Megfigyelhető, hogy ilyenkor pozitív erdődinamikai folyamatok indulhatnak el a területen. Őshonos fafajok (fehér nyár, kocsányos tölgy, magyar kőris, mézgás éger) újulata jelenik meg, melyek az idő előrehaladtával folyamatosan nőnek, terjednek. Az idegenhonos fafajok idős egyedei lassan, fokozatosan elszáradnak, kidőlnek. Ilyen esetben természetvédelmi szempontból előnyösebb, ha nem bolygatjuk mesterséges beavatkozásokkal (pl. erdősítés előtti teljes talaj-előkészítéssel) a természetes élőhelyeket, a meglévő természeti értékeket. Hátránya viszont, hogy ezek a természetes folyamatok nagyon lassan, több száz év alatt érvényesülnek, és a tapasztalatok szerint az inváziós növények elterjedésének és eluralkodásának nagy a veszélye. Az erdőterületen lévő eddig létrejött faanyag teljes egészében elpusztul, részben sem kerül gazdasági hasznosításra, melyből aktív természetvédelmi tevékenységeket

lehetne finanszírozni.

Az érintetlenül hagyásnak ellentétes irányú következményei is lehetnek, amikor **inváziós fafajok borítják el a területet**, negatív folyamatok hatalmasodnak el, az őshonos növények pedig lassan kiszorulnak a területről. Az erdőterületeink többségében ez a folyamat a jellemző, az újulati szintet inváziós fafajok (zöld juhar, amerikai kőris, nyugati ostorfa, kései meggy, gyalogakác) egyedei uralják el. Ezek visszaszorítása érdekében **aktív erdőkezelési tevékenységre** van szükség, amikor mesterséges beavatkozásokkal végzünk a területen – fakitermelést, erdősítést, inváziós növények irtását. Ezen tevékenységek megvalósításának jól ismert útja, amikor **mesterséges erdőszerkezet-átalakítást** végzünk hagyományos, hatékony erdészeti módszerekkel: tarvágás után teljes talaj-előkészítés, majd mesterséges erdősítés őshonos fafajokkal.

Segítsük a természetes folyamatokat

Az aktív erdőkezelésnek van egy kevésbé bejáratott útja, amikor kisebb **mesterséges beavatkozásokkal elősegíthetjük a meglévő**

természetes folyamatok érvényesülését.

Ennek alapvető követelménye az, hogy ismernünk kell a természetes erdőfelújulási folyamatokat. Erre itt a Kiskunságban három példát mutatok be:

1. Többlet vízhatású ártéri termőhelyek (égeres láperdők) esetében a mézgás éger természetes felújulására kétféle folyamat figyelhető meg a Tisza árterén. Az egyik esetben a talajra lehullott égermag a visszahúzó tavaszi árhullámost követően kicsirázik és sűrű égerújulat jelenik meg a területen. A másik esetben az ártéri tözezes területen kidőlt korhadó fatörzseken jelenik meg égerújulat, melyből vitális, erős égerfák növekednek.
2. Homoki kocsányos tölgyes termőhelyeken, ahol makkot termő idős kocsányos tölgy faegyed él a közelben, megfigyelhető, hogy a szajkó a makkot széthordja, elterjeszti a környéken lévő fenyő, nemesnyár vagy éppen akác állományokban. Ahol az újulati szintben megjelennek a kocsányos tölgy csemeték és alkalmas környezeti viszonyok alakulnak ki a számukra az erdőszegélyekben, cserjésekben vagy kiritkult erdőrészekben, ott megerősöd-



Természetes nyár újulat fekete fenyők alatt Bugacon. Fotó: Szabó Lajos

nek és erős, életképes faegyedekké fejlődnek (persze nem tömegesen).

3. Homoki borókás-nyaras termőhelyeken lévő erdei-és feketefenyő faállományokban megfigyelhető a fehér nyár természetes úton történő megjelenése, és gyökérsarjak útján történő folyamatos, lassú térfoglalása a felnyíló erdei-és fekete fenyő fényáteresztő lombkoronája alatt.

Ha ilyen és hasonló természetes erdőfelújulási folyamatok megjelenését tapasztaljuk, érdemes és szükséges segíteni azokat mesterséges beavatkozásokkal. Melyek lehetnek ezek?

■ A természetes újulatfoltok fejlődését segíteni kell például azzal, hogy kigyomláljuk körülötte a lágyszárúakat. Ártéren különösen fontos a gyors, határozott, időben elvégzett beavatkozás, a késedelem a számunkra értékes újulat pusztulását jelentheti. Például az égerújulat magoncok szinte teljes egészében eltűnnek, ha nem ápoljuk. Az ártéri kúszónövények még idősebb facsemetéket, sőt természetes fákat is el tudnak pusztítani.



Mohás fatörzsön növekvő egyéves égercsemete Tiszaalpáron. Fotó: Szabó Lajos

■ Idősebb faállományok esetében a természetes újulatot árnyékoló idegenhonos egyedek kivágásával (ún. mikrovágasokkal) lehet az őshonos fiatal egyedek növekedését elősegíteni, az őshonos elegyarányt növelni. Ekkor nagyobb élettérhez (több fényhez, vízhez, tápanyaghoz) juttatjuk a megsegítendő növényeket. Bugacon például 5-8 méteres kocsányos tölgy egyedek fölül, irányított



Makkvetésből nőtt harmadik éves kocsányos tölgy csemete fekete fenyő állomány alatt Kunadacson. Fotó: Szabó Lajos

döntéssel vágtuk ki az idős fekete fenyőket. Ezek a kismértékű (lékszerű) mesterséges beavatkozások nem járnak jelentős hatással az erdei életközösség életébe, az élőhelyre, illetve a mikroklímára vonatkozóan. Talajbolygatással nem járnak, geofitonok (kora tavasszal virágzó erdei növények) egyáltalán nem sérülnek. Összességében hatalmas költségigénye sincs. Hátránya viszont, hogy az egész átalakítási folyamat időben elnyúlik.

■ A szajkók erdősítő példáját követve mi magunk is végeztünk makkvetést idegenhonos fafajú állományok alá. Ez nem kitaposott erdészeti technológia a száraz alföldi térségben, de Igazgatóságunk elindította a munkát. A makkvetés kézzel történt vadkerítéssel védett területezéseken. (Ne feledjük, a vaddisznó imádja a makkot!) A kicsírázott csemeték jelentős része megmaradt, fejlődésük lassú, de biztató. Arra is van már pozitív példa, hogy extrém, száraz termőhelyen is három éve él, fejlődik a tölgy csemete. Természetesen itt nem az a cél, hogy egyöntetű

tölgyállományokat hozzunk létre, hanem az, hogy a természetes folyamatokra alapozva a mozaikosan változó termőhelyi viszonyoknak megfelelően tölgyelegyes, őshonos fa- és cserjefajokból álló erdőkkel váltsuk le az ültetvényyszerű erdőket, kerülve a nagy volumenű, mesterséges beavatkozásokat.

■ A területen lévő inváziós fásszárúak irtásával (mechanikus vagy vegyszeres) is hozzá tudunk járulni megjelent újulat foltok megmaradásához, az őshonos fajok elterjesztéséhez.

Zárógondolatként szeretném megjegyezni, hogy az erdőkezelési munkáink végzése közben rendkívül fontos a megfelelő alaplás. Legyünk figyelemmel és tisztelettel a természet iránt, ismerjük meg a természetes folyamatokat és segítsük azok kiteljesedését. Ne nézzük tétlenül a negatív folyamatok elhatalmasodását! Ha szükséges, avatkozzunk be, de csak kellő mértékben.

A siker titka a türelemben rejlik! Ne várjunk azonnali sikert, a természet nem emberléptékben gondolkodik.



Megérte ápolni ezt a természetes úton magról kelt éger újulatot Lakiteleken, öt év alatt öt-hat métert nőtt az állomány. Fotó: KNPI

PROGRAMAJÁNLÓ

Túránkra minden esetben kötelező a regisztráció!

Jelentkezés a weboldalunkon, a programoknál lehetséges.

Amennyiben a regisztrációhoz segítségre van szüksége, hívja munkatársunkat a +36/76 482-948 telefonszámon hétköznap 8-16 óra között.

Szakvezetéses túráink ára: felnőtt jegy 1500 Ft/fő, kedvezményes jegy (diák, nyugdíjas, Magyar Természetjárók Szövetsége tag, MME tag) 1000 Ft/fő, családi jegy (2 felnőtt és max. 5 gyerek) 4000 Ft. Az ettől eltérő árakat külön jelöljük!

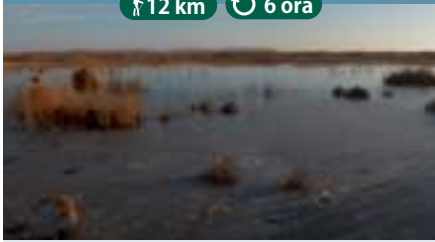
Jelmagyarázat:

- Egyedi áras túra 2 km Túra becsült hossza 3 óra Túra becsült időtartama
- Saját gépkocsi szükséges



Február 6.
Vizes élőhelyek világnapja túra
a Kolon-tónál

12 km 6 óra



A vizes élőhelyek világnapja alkalmából ismerjük meg a Kiskunság egyik legjelentősebb vizes élőhelyét, a Kolon-tavat. A gyalogtúra során Izsákról indulva a Kolon-tó szegélyében több kilátópontot érintünk, miközben megfigyeljük az élővilágot és megismerkedünk a Kolon-tó tájtörténetével, természeti értékeivel és azok védelmével.
Találkozó: 9:00 óra, Izsák

Február 20.
Megszólal a pacsrta? –
tavaszváró túra a Kolon-tónál

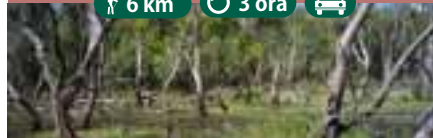
12 km 6 óra



A néphagyomány szerint ha Zsuzsanna napján megszólal a pacsrta, közeleg a tavasz. Ennek járunk utána túráink során. Izsákról indulva a Kolon-tó szegélyében több kilátópontot érintünk, mindeközben megfigyeljük a tavaszra készülődő természetet és megismerkedünk a Kolon-tó tájtörténetével, természeti értékeivel és azok védelmével.
Találkozó: 9:00 óra, Izsák

Február 20. - Négy évszak az 50 éves
Mártélyi Tájvédelmi Körzetben

6 km 3 óra



A fennállása 50. évfordulóját ünneplő Mártélyi Tájvédelmi Körzetben a közismert tanösvényektől távolabb rejtőző táji értékeket fedezzük fel. Minden évszakban bejárjuk ugyanazt az útvonalat és megfigyeljük a természet változását. Saját autó használata szükséges!
Találkozó: 9:00 óra, Hódmezővásárhely

Március 6.
A vadvilág napja a Kolon-tónál

12 km 6 óra

A gyalogtúra során Izsákról indulva a Kolon-tó szegélyében több kilátópontot érintünk, miközben megismerjük a sokszínű élővilágot és megismerkedünk a Kolon-tó tájtörténetével, természeti értékeivel és azok védelmével.
Találkozó: 9:00 óra, Izsák

Március 20.
Négy évszak a buckák között

5 km 4 óra

Minden évszakban bejárjuk a Fülöpházi-buckavidéket ugyanazon az útvonalon, és megfigyeljük a természet változását. Most a buckák kora tavaszi arcával ismerkedünk.
Találkozó: 9:00 óra, Fülöpházi-buckavidék, Naprózsa Erdei Iskola

Március 20.
A víz világnapja a Kolon-tónál

16 km 8 óra

A gyalogtúra során Izsákról indulva a Kolon-tó szegélyében több kilátópontot érintve haladunk az Aqua Colun tanösvényen. Ezután körbesétálunk a Bikatorok tanösvényen, ahol bemutatjuk a Kolon-tó tájtörténetét, természeti értékeit és kinézünk a Nagy-vízre. Visszaautunk Izsákra a Matyó-dűlőn vezet.
Találkozó: 9:00 óra, Izsák

Március 27.

Tavaszköszöntő túra a mórahalmai
Nagyszéksős-tón

3 km 3 óra

A Körös-éri Tájvédelmi Körzet egyik legkedveltebb területén a program része a bivalyrezervátum látogatása és a víz fölé vezető pallós kilátón történő madárles is.
Találkozó: 9:45 óra, Mórahalom, Nagyszéksős-tó
Jelentkezés: abrahamk@knp.hu, +36 30/638-0297

Március 27.

Fészekrakók a Péteri-tónál

4 km 4 óra



A Péteri-tó eredetileg természetes szikes tó volt, melyet a XX. század során alakítottak halastóvá. A tavak környezetében jellegzetes sziki növénytársulások, valamint kis kiterjedésben lápi növényzet található. A nádasok a vízimadarak, a tőszegélyi szikesek a sziki madarak élőhelyei.
Találkozó: 9:00 óra, Péteri-tó Pálmonostora külterület, KNPI épület

Április 3., 10., 17., 24.
Hajnali tűzoklesek Apajpusztán
Részletek a hátoldalon!

Április 10.
Kirándulás a szikesek világába

20 km 9 óra



A fülöpszállási vasútállomástól indulva a Duna-völgyi főcsatorna, majd mellécsatornája mentén sétálunk ki a szikes élőhelyekre, és ismerkedünk meg a szik élővilágával. Ezután a Tűzok-torony irányába yalogolunk a pusztán, majd a Csonka-tornyot látogatjuk meg. Utunk végét homoki élőhelyen tesszük meg Solt-szentimre vasútállomására. Innen vonattal megyünk vissza Fülöpszállásra.
Találkozó: Fülöpszállás

Április 10.
Négy évszak az 50 éves
Mártélyi Tájvédelmi Körzetben

6 km 3 óra



A fennállása 50. évfordulóját ünneplő Mártélyi Tájvédelmi Körzetben a közismert tanösvényektől távolabb rejtőző táji értékeket fedezzük fel. Minden évszakban bejárjuk ugyanazt az útvonalat és megfigyeljük a természet változását. Saját autó használata szükséges!
Találkozó: 9:00 óra, Hódmezővásárhely

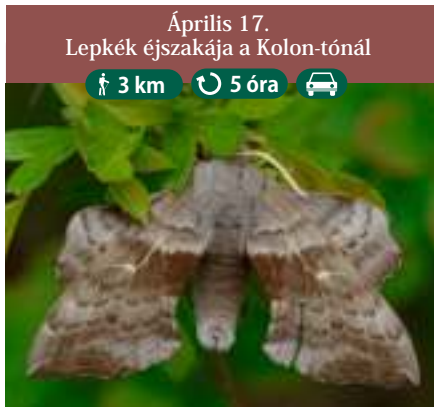


Április 17.
„Csillagséták nemzeti parkjainkban” –
Bajai Földikútya-rezervátum

2 km 3 óra

Csillagászati bemutatóval egybekötött természetismereti túra. A Bajai Földikútya-rezervátum Természetvédelmi Terület és élővilágának bemutatása, sötétedés után pedig ismerkedés a csillagos égbolt csodáival.

Találkozó: 17: 00 óra, Baja

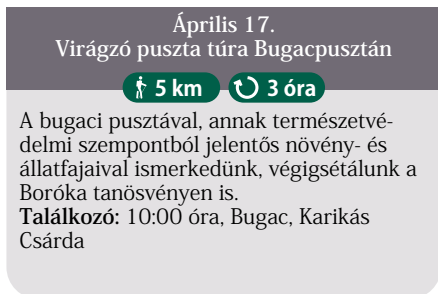


Április 17.
Lepkék éjszakája a Kolon-tónál

3 km 5 óra

Saját autókkal és telekocsikkal közösen kimegyünk a B. Bognár tanyára, ahol az est folyamán szakember segítségével megismerjük a Kolon-tó éjszakai lepkéit. Napnyugta előtt sétálunk a Bikatorok tanösvényen (2 km), majd előadást hallgatunk a Kolon-tó lepkefaunájáról. Sötétedés után speciális lámpa fénye mellett figyeljük meg a különleges éjszakai lepkéket. Este táboroz.

Találkozó: 17:30 óra, Soltszentimre



Április 17.
Virágzó puszták túra Bugacpusztán

5 km 3 óra

A bugaci pusztával, annak természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajaival ismerkedünk, végigsétálunk a Boróka tanösvényen is.

Találkozó: 10:00 óra, Bugac, Karikás Csárda

Igazgatóságunk új szolgáltatással bővíti kínálatát!

ELEKTROMOS KERÉKPÁR TÚRÁK

Elektromos ráségítéssel hajtott, ún. pedelec kerékpárokkal is szervezünk túrákat 2021-ben!

Lapzártakor még dolgozunk a 2021-es időpontokon és a túraútvonalainkon, de weboldalunkon márciustól már elérhetőek lesznek az első kerékpáros túrák.

Kiknek ajánljuk? Röviden: mindenkinek, aki 14 évnél idősebb, és érez magában egy kis elszántságot, hogy akár hosszabb 25-40 km-es kerékpáros túrára is benevezzen.

Pedelec kerékpárral élmény a túra! Félreértés ne essék, a pedelec nem a lusták kerékpárja, tekerni ugyanúgy kell, mint a hagyományos biciklit! Az elektromos motor csak ekkor ad ráségítést. Viszont gyorsabban és messzebbre jutunk el, hosszabb útvonalat tudunk bejárni.

Tervezett útvonalaink: Kolon-tó és környéke; Duna-mente – kora tavasz a hóvirágok erdejében; Szelidi-tó és Vadkerti-tó környéke; Lakitelek-Tiszaalpar térsége; Bugactól Bodoglárig – A bugaci nagy puszták és a bodoglári tartós szegfű tanösvény; Felső-kiskunsági szikések és a Peszéri erdő csodái – mézeskedés a Görög Méhészetben

A túrák hossza: 25-50 km hosszúságú túrákat tervezünk, melyek minden korosztály számára teljesíthetőek, és marad időnk közben nézelődni, beszélgetni, egy-egy helyen gyalogosan is körbejárni. 50 km túratávot nagyobb ráségítési fokozat esetén is biztonnággal bír az akkumulátor.

A kiskunsági futóhomok nem igazán kerékpárbarát, így számítani lehet arra, hogy egyes útvonalakon lehetnek olyan szakaszok, ahol tolni kell a kerékpárt.

Jelentkezés: egy túrára max. 15 fő jelentkezhet majd a weboldalunkon keresztül

A túrák díja kerékpár-kölcsönzéssel együtt: felnőtt 7500 Ft/fő, kedvezményes 6000 Ft/fő
Részletek 2021. márciusban, figyelje weboldalunkat és Facebook oldalunkat!



természetismereti előadások

2021

Az előadások ingyenesek és minden résztvevő vendégünk egy csésze teára.

Helyszín: Természet Háza

Kezdés: 17:00 óra

Február 9.

Ecuador rejtett kincse c. film vetítése

Rendezők: Ana Naomí De Sousa és

Karáth Kata

Március 9.

Barangolás a Duna-völgyi sík szikesein: a

Sós-ér vízgyűjtőjének botanikai érdekességei az Újsolti-rétektől a Böddi-szíken

át Miklapusztáig

Előadó: Bankovicsné Dr. Mile Orsolya

(monitoring szakértő, KNPI)

Április 13.

Bevezetés a természetfotózás rejtelmeibe

Előadó: Kiss-Czakó Imre (Wesél Hugó Fotóklub, a KNPI természetvédelmi referense)

Május 11.

Lepkékről mindenkinek

(közösségi adatgyűjtés, mi repül a kertemben, lepkebarát kertek és zöldfelületek)

Előadó: Szabadfalvi András, lepkész

Szeptember 14.

A Kolon-tó a klímaváltozás tükrében

Előadó: Biró Csaba

(természetvédelmi örkerület-vezető, KNPI)



Okóber 12.

Hét vezér hét halma

Előadók: Balázs Réka (országos csoportvezető, KNPI), Kustár Rozália (régész, Dunatáj Közalapítvány)

November 9.

Feszültség alatt – Évente csaknem kétszáz ezer madár szenved halálos balesetet a vezetékhalózatokon. Mi ennek az oka és mit lehet ellene tenni?

Előadó: Enyedi Róbert (biológus, KNPI)

December 7.

Kaszálók és legelők a Gyimesben

Előadó: Dr. Kelemen András (biológus, KNPI)



Kiskunsági
Nemzeti Park

Túzokleső túrák a Felső-Kiskunságban

Hajnali tűzoklesek Apajpusztán

Időpontok: 2021. április 3., 10., 17., 24.,
május 1., 8.

Találkozó: 6:00 óra, Bugyi
Saját gépkocsi szükséges!

Túzokles a soltszentimrei szikes pusztán

Időpont: 2021. május 1.

Találkozó: 8:00 óra, Soltszentimre
Gyalogos túra, táv: 8 km, időtartam: 4 óra.

Részvételi díj: felnőtt jegy 2000 Ft,
diák és nyugdíjas jegy 1500 Ft,

A túrákra kizárólag online jelentkezés
lehetséges, a knp.hu weboldalon! A túrákon
a résztvevők maximális létszáma 20 fő.



Fotó: Motkó Béla



A Kiskunságban mintegy 600-650 példány tűzok él. A dürgés hazánk talán leglátványosabb madárnásza. Fontos, hogy a tűzokokat ilyenkor semmilyen emberi zavarás ne érje. A szaporodás sikeressége jelentős részben azon is múlik, hogy háborítatlan körülmények között menjen végbe a nász.

A tűzokles során a madarak jellemzően 500-1000 méterre lesznek tőlünk, de előfordulhat, hogy átrepülő madarakat közelebről is látunk.